

En statskunskap eller flera?

DAG ANCKAR

ABSTRACT
Political
Science,
One Or
Many?

Political science is today a fragmented discipline. It is characterized by internal fragmentation: there is a lack of collective efforts in terms of methodological conceptions and descriptions of the subject matter. Political science is also characterized by external fragmentation: subfields of the discipline have been established as new disciplines which strive for identities of their own. However, disintegrating effects can be counteracted if political science research departs from problems that are relevant for all levels and sectors of political life and thus bridge the gap between subfields. Since such integrating problems are to be found in the world of theory rather than in the chaos of concrete empirical phenomena, political scientists are well advised to adopt a change of perspective. This change implies the use of empirical findings for theoretical purposes rather than the use of theory for empirical purposes.

»When discussing the state of political studies it is necessary to have in mind a general idea of what political science is», konstaterar *Jan Barents* i en rapport över utvecklingsdrag i västeuropeisk statskunskap, publicerad i början av 1960-talet (1961, 12). Några rader senare skriver han att »it is good to realize that all borderlines are traditional rather than logical and that even the traditional demarcation leaves much to be desired and provides no exact clue in incidental cases, either» (ibid., 13). De två utsagorna står i en viss motsats till varandra — å ena sidan hävdas viken att kunna avgränsa statskunskapens område i åtminstone stora drag, å andra sidan hävdas det futila, nästan felaktiga i försök i en sådan rikt-

ning. Motsättningen är egentligen ganska utmärkande för statskunskapens historia och strävanden, där ett bekymmer för disciplinens sammanhållning och teoretiska identitet har gått hand i hand med gräl och meningsskiljaktigheter om vad den disciplin som skall vara sammanhållen egentligen skall hålla samman om. Bekymret hör som bekant inte heller på något sätt till en förgången tid. Fortfarande i dag, och kanske mer än på länge, finns skäl att känna oro inför disciplinens fragmenteringstendenser; fortfarande kvarstår oenighet om vad disciplinen egentligen skall studera. Preciseringsförsöken är fortfarande legio och blir ibland så himlastormande att precisionen övergår i sin motsats. »Politics consists of all the activities of cooperation and conflict, within and between societies, whereby

Figur 1. Tablå över några tänkbara fragmenteringstillstånd.

		Extern fragmentering	
		Ja	Nej
Intern fragmentering	Ja	Upplösning	Fraktionisering
	Nej	Expansion	Harmoni

the human species goes about obtaining, using, producing and distributing resources in the course of production and reproduction of its social and biological life», heter det i en tämligen färsk framställning om behovet att nyskapa politikens begrepp (Leftwich 1983, 11). Med en sådan politikdefinition blir det onekligen jobbigt att tänka fram uttryck för icke-politik.

Den tes som här skall belysas är att statskunskapen, hos oss och annorstädes, kännetecknas av fragmenteringstendenser som borde motverkas. Först är det emellertid skäl att konstatera att fragmentering kan stå för olika saker och kan komma till uttryck på olika sätt, som bör systematiseras på något enkelt vis.¹ Detta sker i det följande så att två fragmenteringsaspekter särskälls. Den ena har att göra med vad vi skall kalla *intern fragmentering*; termen avser ett tillstånd där en disciplin kännetecknas av att man inom dess ram genomför undersökningar som inte relaterar till varandra, som uppfattar de undersökta frågorna som specifika och unika, och som överhuvudtaget kännetecknas av en dragning till ateori. Disciplinen faller här sönder s.a.s. inom sig själv. Den andra aspekten har att göra med vad vi skall kalla *extern fragmentering*; termen avser ett tillstånd där en disciplin kännetecknas av att den avsondrar ämnesdelar, som börjar leva egna liv och konstituera sig som nya discipliner, kanske med egna institutionella anknytningar och omgivningar. Disciplinen faller här sönder genom att uppdelas i bitar.

De två aspekterna kan givetvis korsas; så har skett nedan i Figur 1. Resultatet av en sådan korsning blir olika tänkbara tillstånd av vetenskaplig fragmentering. Två av de fyra tillstånden skall

uppenbarligen bedömas med positiva förtecken. Discipliner som inte besväras av vare sig interna eller externa fragmenteringstendenser är i ett tillstånd av harmoni och sammanhållning, och även om man i och för sig kunde väcka frågan om ett sådant tillstånd inte väl mycket uttrycker stillastående med en risk för förstelning, kommer nog ingen annan generell bedömning i fråga än att en sådan disciplin har det gott ställt, i varje fall för dagen. Discipliner som kännetecknas av extern fragmentering men inte av intern har det likaså tämligen väl förspant — de befinner sig i ett tillstånd av expansion, och bedriver export i den meningen att de frågor och teorier som definierar disciplinen slår rot utanför den och bildar andra men starkt liknande sammanhang. Ett exempel kan vara sådana utbrytningar av ämnesdelen offentlig förvaltning från statskunskapen som behåller en stark närhet till moderdisciplinens konceptioner och ramar — inom statsvetarsamfundet i Finland, för att ta ett närliggande exempel, är situationen vid Åbo Akademi en utmärkt illustration av just denna situation.²

De två resterande tillstånden är mer bekymmersamma. Särskilt gäller detta den situation som utmärks av intern likväl som extern fragmentering. En disciplin som befinner sig i en sådan situation är på väg mot ett tillstånd av upplösning, som är desto mer överhängande ju starkare fragmenteringstendenserna är eller blir. Även det tillstånd som innebär intern fragmentering men inte extern ger anledning till bekymmer — vi kan kanske här tala om fraktionisering, innebärande att från varandra mycket avvikan-

¹ Tudelningen i extern och intern fragmentering anges och diskuteras i Goldmann 1985, som även i andra avseenden varit en inspirationskälla till denna kommentar. Kommentaren tillstyrker dock blott delvis Goldmanns intentioner.

² Enligt den instruktion som fastställdes när professuren i offentlig förvaltning år 1979 inrättades vid Akademien, skall professurens innehavare »särskilt uppmärksamma förvaltningens politiska funktioner», ett uttryck som avsåg markera sambandet mellan den nya disciplinen och dess moderdisciplin. — För en i sammanhanget relevant programförklaring, se Ståhlberg 1981.

de konceptioner om ämnesområde och ämnesproblem uppträder inom en disciplin och framlever inkapslade existenser, eller, alternativt, att en disciplin utmärks av en frånvaro av övergripande konceptioner som skulle erbjuda band mellan olika forskningsinsatser. Det är naturligtvis mycket lätt att föreställa sig att en sådan fraktionisering, särskilt om den är långtgående, kan föra över i tendenser till upplösning, när och om de olika inkapslade fraktionerna börjar betrakta sig som och bete sig som egna discipliner med egna identiteter och profiler. Även i övrigt är det lätt att föreställa sig olika empiriska relationer — det är t.ex. lätt att tro att en upplösning kan ha harmoni i sitt släptåg; detta inträffar när delhelheter som brutit sig ur en tidigare gemenskap genom sina utbrytningar dels ger ursprungshelheten möjligheter till konsolidering och dels konstituerar egna och nya harmoniska samfund (jmf Goldmann 1985, 5). Det skall också konstateras att verkligheten naturligtvis inte är ordnad i de rena kategorier som här lagts fram, utan som alltid är mer komplex: inom den ram en disciplin erbjuder som institutionellt ordnad helhet skall man antagligen som regel finna en mixtur av tillstånd, där öar av harmoni blandas med öar av fraktionisering och där ansatser till expansion blandas med ansatser till upplösning.

En fragmenterad statskunskap

I en viss mening har statskunskapen alltid varit en fragmenterad disciplin. Den har alltid inrymt många olika problem och empiriska företeelser som uppfattats vara förknippade med »politik», disciplinens studieobjekt. I och med att tidigare fokuseringar på institutioner och institutionella kompetensförhållanden övergivits till förmån för vidare uppfattningar om vad det är som konstituerar »politik» har kretsen av företeelser som uppfattas vara »politiska» och därmed legitima forskningsobjekt för disciplinen dessutom dramatiskt ökat. I och för sig behöver processer av detta slag ännu inte innebära fragmenteringsproblem, men de försvårar nog uppgiften att se samband mellan de olika företeelser som disciplinen kommit att inrymma och de nödvändiggör teoretiska ramar och föreställningar som kan integrera och ge samfälliga perspektiv åt empiriska iakttagelser från olika håll.

Den behaviorala revolutionen upplevdes av många inom statskunskapen som en räddningsplan i detta avseende. Den skulle ge disciplinen »an intellectual unification of all its elements», förmodade *V.O. Key* när 1950-talet led mot sitt slut (1958, 964); hos oss i Finland skrev *Lolo Krusius-Ahrenberg* vid ungefär samma tid att studiet av det politiska beteendet kunde ge en grundval för kunskapen om det politiska livets företeelser och funktioner, och att beteendesynvinkeln föreföll öppna »helt nya möjligheter att nå 'the fundamentals of politics'» (1960, 146). Vi vet att dessa förhoppningar inte förverkligades. I dag, skriver en så auktoritativ betraktare som *David Easton*, finns det »so many approaches to political research that political science seems to have lost its purpose». »During the 1950s and 1960s», fortsätter Easton, »in the behavioral phase, there was a messianic spirit and collective effort in the promotion and development of the methods of scientific inquiry even while there continued to be opposition to it. Today, however, political science has lost this sense of united purpose». »There is no longer a single, dominant point of view», konkluderar han. Och han gör det viktiga tillägget: »Nor is there even a single defensive adversary» (1985, 143). Läget är m.a.o. kaotiskt och svåröverskådligt. En definierande kärna har upplösts, utan att avlösas av en ny och dominerande uppfattning. Samtidigt som statskunskapen har expanderat i termer av forskningsobjekt, problemställningar och metodiska ansatser (Anckar 1980, 145—151), har den blivit formlös i termer av förenande konceptioner och övertygelser. Med den terminologi vi här lanserat befinner sig disciplinen i ett tillstånd av fraktionisering.

Till bilden av fraktionisering hör att statskunskapen inte kunnat undgå att besmittas av de särskilt under 1960- och 1970-talen framträdande kraven att samhällsforskningen skall vara nyttig. I den mån kraven har operationaliserats i en sådan offentlig politik som starkt betonar en nyttoorientering, har de, menar man, varit ägnade att förtyliga de statsvetenskapliga forskningsuppgifterna och länka dem till sådana ambitioner som inte främjar teoretiskt oberoende och integritet. I ett nordiskt perspektiv är det vanligt att peka på Sverige som ett varnande exempel i detta avseende, och mena att den där mycket utbredda sektor-

forskningen, d.v.s. forskning som initieras och bekostas av myndigheter och organisationer inom särskilda policysektorer, har fått negativa konsekvenser och har styrt den statsvetenskapliga forskningen från politiska och administrativa utgångspunkter; det är också vanligt att peka på statskunskapens underbemanning vid de svenska universiteten som en faktor som varit särskilt ägnad att öppna universitetsforskningen för sektorprogram och sektorintressen (Eliassen & Pedersen 1984, 1986). I vilken mån konsekvenserna för svensk statskunskap verkligen varit de påstådda är väl inte fullt utrett. Men det är nog på allmänna grunder rimligt att tro att mekanismer av anförd art kan medföra faromoment, och att samhällsinsynen i forskningen, baserad på tron att forskningen skall vara samhället nära och underkastad en ur samhället härrörande planering, kan ha fragmenteringsförstärkande effekter. Ett allmänt intryck bör kanske ändå vara att nyttoorienteringen inte i dag hävdas med samma emfas som för en tid sedan, och att dess genomslagskraft inom statsvetarsamfundet har avtagit under senare tid, då man blivit mer benägen att resonera enligt en riktlinje för vilken en formulering av en svensk statsvetare får stå modell: »Samhällsforskningen kan inte vända sig bort från samhället och bortse från de faktiska samhällseliga förändringar som påverkar realismen i dess grundantaganden. Men den måste kompromisslöst upprätthålla en vetenskaplig integritet och får aldrig låta sig reduceras till en hjälpvetenskap i tjänst hos dagens beslutfattare» (Wittrock 1986, 18). Är intrycket riktigt att denna attityd igen blivit vanligare har en faktor bakom statskunskapens fragmentering — varmed i detta sammanhang alltså avses framtagandet av till varandra teoretiskt orelaterade forskningsresultat — onekligen kommit att sjunka mer i bakgrunden.

I en annan mening dröjer emellertid nyttoorienteringens effekter kvar. Statskunskapen är inte blott en fraktioniserad disciplin. Den visar också ställvis tendenser till extern fragmentering och därmed till upplösning, tendenser som kan föras tillbaka på såväl inre splittring som yttre tryck, varvid just nyttoorienteringen konstituerar detta yttre tryck. Om vi fortfarande håller den nordiska situationen som en jämförelsepunkt, kan vi tilldela Finland en tvivelaktig föregångar-

roll i sammanhanget — i de numera ganska frekventa utbrytningarna av särskilt delområdena internationell politik och offentlig förvaltning till egna discipliner med egna lärostolar var Finland tidigt ute, tidigare än de nordiska grannarna (Anckar 1987, 80—81). Ibland har statsvetare nog tagit initiativ till utbrytningar av omsorg om disciplinens identitet — detta var t.ex. vägledande för *Sven Lindman*, när han en gång på 1960-talet framkastade tanken att ämnet politisk historia kunde omvandlas till en statskunskap efter äldre mönster, medan den del av statskunskapen som bevarade namnet definitivt skulle identifieras med politisk sociologi (Anckar 1986, 152). Utbrytningarnas verkliga motiv och orsaker skall dock som sagt i allmänhet sökas på andra håll.

Vad härvid nyttoorienteringen anbelangar har varit fråga om att omorientera disciplinen så att den bättre svarar mot de behov samhället definierar. Tillkomsten av ett numera ganska stort antal lärostolar inom förvaltningslärans område, ibland med så långtgående specialiseringar som hälsovårdsadministration, skall säkert ses mot denna bakgrund. Specialiseringstendenser i den offentliga förvaltningen har avsatt krav på en för tendenserna anpassad utbildning, krav som en generell och teoretiskt utformad statskunskap inte har ansetts lämpad att möta: ibland har statskunskapen för avnämarna på denna grund framstått nästan som ett satans påfund (Bjergved 1984). Motiv av denna art kan vi t.ex. finna bakom inrättandet i Finland av en lärostol i ämnet kommunalvetenskap i början av 1970-talet; exemplet är även en god illustration av det behov företrädare för nya discipliner känner att markera närhet till praktikens och det vardagliga beslutfattandets värld och att därmed skapa en egen identitet som förstärker utbrytningens legitimitet (Pystynen 1972; jmf Anckar 1976). Till bilden hör givetvis också uttryck för att universitet och forskare är förmögna till inläring och opportunist: när en gång politisk vilja har signalerats att inrätta tjänster och att på andra motsvarande sätt legitimeras särområden, har det akademiska samfundet visat stor, alltför stor, beredskap att slå mynt av denna vilja och ansöka om det som kan fås. Mekanismen har bidragit till forskarkårens expansion, vilket är bra, men har också, vilket är illa, bidragit till att kåren alltmer hänförs till särfack, ibland av helt enkelt be-

synnerlig natur.

Samma dubbla drag går igen även i disciplin-
florans organisatoriska motsvarigheter på före-
ningslivets och forskningsinstitutionernas om-
råde. Det finns en klar tendens hos förvaltnings-
vetare på olika nivåer och hos internationalpoli-
tiker, nationellt och internationellt, att ordna sig
i egna sällskap med egen konferensverksamhet
och egna publikationskanaler; ibland även i egna
forskningsinstitut. Vad resurstilldelning och ut-
budet av aktivitetsformer beträffar har denna or-
ganisatoriska expansion säkert varit en tillgång
för politikforskningen. Samtidigt har den dock
institutionaliserat onödiga uppdelningar och
uppställt onödiga skrankor, och det är kanske li-
tet svårt att undgå intrycket att dessa skrankor
ofta är verkliga och innebär inkapslingar och
markeringar av revir. Det vore f.ö. en intressant
och lärdomshistoriskt inte oviktig uppgift att re-
konstruera de händelseförlopp som fört till så-
dana organisationsformer som här nämnts, och
att identifiera de personer som härvid varit på-
drivande krafter. Det är nämligen en rimlig hy-
potes att inte bara samhällsutveckling och poli-
tiskt liv, utan även rena personintressen, kanske
t.o.m. maktbegär och personlig frustration inför
moderdisciplinens etablissemang, kunnat spela
in, och antagligen med desto större styrka ju
mindre de samfund är som det har gällt att ma-
nipulera.

Den hastiga blick vi här kastat på statskunskapens situation har gett vid handen att disciplinen, milt uttryckt, kännetecknas av mångfald. Det är antagligen en överdrift att säga att fråga är om en mångfald till döds — även om specialiserade lärostolar, nätverk och organisationer har kommit till, har en viss närhet till moderdisciplinen bevarats, en närhet som för all del inkluderat den interna metodologiska brokighet som blivit utmärkande för moderdisciplinen. Närheten kommer till synes på olika sätt, bl.a. skiner den ofta igenom i översikter av sämradernas till synes egna teoretiska och metodologiska problem (t.ex. Salminen 1984, Värynen 1984). Ett visst mått av närhet är även ett naturligt tillstånd. Försöken att markera en egen profil till trots har utbrytarna ju ändå ytterst forskningsobjektet, politiken, gemensamt med moderdisciplinen, och i tendenserna till upplösning finns därför, vilket är viktigt att minnas, samtidigt ingredienser av expan-

sion. Insikten om att det vetenskapliga intresset för politik förenar, motiverar även en strategi för motverkandet av fragmentering som i det följande skall uppmärksammas med några ord.

Om ett perspektivfel

För ett par år sedan hävdade *Johan P. Olsen* i ett uppmärksammat anförande att statskunskapens fragmentering bl.a. hade den olägenheten att disciplinen var oförmögen att ta itu med frågan om välfärdsstatens kris på ett energiskt och fruktbart sätt. Disciplinens sökljus borde enligt honom riktas mot förhållandet mellan välfärdsstat och välfärdssamhälle, och han fann det nödvändigt att »gjenreise interessen for en samlen-
de teoretisk forståelse av politikens organisering, virkemåte, effekter og utviklingstendenser»; hans rekommendation var att »statsvitenskapen må søke tilbake til grunnleggende problemstillinger i politisk teori» (1985, 2). Olsen fann en statsvetenskaplig pluralism i och för sig värdefull, men han ville motverka en ytterligare fragmentering genom att igångsätta en teoretiskt orienterad debatt om vad som förenar och skiljer olika närmandesätt och traditioner; hans eget bidrag till en sådan debatt var förslaget att disciplinen ånyo skulle fokusera på politikens institutioner. Det slagord han lanserade var nyinstitutionalism (ibid.).

Givetvis har förslag av denna typ små möjligheter att bli allmänt accepterade. Den som är intresserad av institutionella förhållanden finner att förslaget har sina goda poänger, den som är intresserad av politiskt tänkande under svunna århundraden vill naturligtvis inte att disciplinen skall ha den moderna välfärdsstaten som sitt centrala studieobjekt, den som studerar politikarenor där formella politiska institutioner spelar en undanskymd roll kan svårigen entusiasmeras av tanken att disciplinen särskilt borde omhulda nyinstitutionalism. Tänker vi på statskunskapens traditionella sämraden, offentlig förvaltning och internationell politik, är det ganska klart att ett förslag av den typ Olsen framfört skall ha större genomslagskraft på det förra än på det senare — i själva verket kan effekten på det senare området snarast vara den att tanken på en fragmentering och utbrytning blir än mer närliggande. I en diskussion av hithörande ting

undrar mycket riktigt en framträdande representant för området, *Kjell Goldmann*, om inte en avvägning mellan en enhetlig statskunskap och skilda statskunskaper borde ske så att kompetensutvecklingen inom deldisciplinerna skulle prioriteras. Han menar att den som forskar i internationell politik nog är betjänt av att känna till t.ex. författningsfrågor, valbeteende och kommunala förvaltningsproblem, men att annat är vida viktigare (1985, 6). Samtidigt ser han dock en svaghet i sitt argument: det bortser från de möjligheter som finns till en statsvetenskapsövergripande kunskapsutveckling. »Varken välfärdsstaten eller nyinstitutionalismen kan hålla ihop ämnet», skriver han. Det kan däremot enligt honom koalitions teori, förhandlingsteori och konfliktteori: »de har relevans för all politik» (ibid.).

Goldmann pekar nog här på en central punkt i en strategi som vill motverka fragmentering. Strategin måste vara att söka problem som har relevans för all politik, och att prioritera dem i forskningsupplägg och i forskningspolitik. Den naturliga invändningen blir att det kanske inte finns så många problem som har relevans för all politik, och att den omkringliggande verkligheten bjuder på trängande uppgifter för statskunskapen som den måste lösa, problem som är här och nu och kräver en specifik snarare än en allmänrelevant behandling. Till detta måste man då genmäla att möjligheten att finna problem med en allmän politikrelevans är vida större om man söker dem i teorins värld än i verklighetens, och att det gäller att i viss mån strunta i verkligheten. Det är naturligtvis viktigt att nå kunskap om verkligheten — detta är ju den vetenskapliga aktivitetens yttersta mål. I den process som leder till kunskap måste emellertid det empiriska verklighetsstudiet tilldelas en instrumentell funktion, funktionen att bedöma de teorier varmed verkligheten ändå i sista hand kan överblickas, förstås, och om man så vill kanske manipuleras. Verkligheten studeras m.a.o. därför att den säger något om hållfastheten i de teorier om verkligheten som finns och därför att den bidrar till teoriernas precisering och nyansering — det är inte så att man skall starta med empiriska iakttagelser och blicka efter teorier som är lämpliga för dem, det är så att man skall starta med teoretiska problem och blicka efter empiriska iakttagel-

ser som kan belysa dem. Det vetenskapliga resultatet säger då något om teorier, och som en sidoprodukt av detta emanerar kunskap om den del av verkligheten man i stöd av teoretiska utgångspunkter valt att studera.

För de som arbetar inom ett sådant metafysiskt paradig som bedömer teorier utgående från hur väl de överensstämmer med fakta (Nicholson 1983, 16), borde det ovansagda i och för sig inte vara en ny eller oväntad synpunkt. Poängen är emellertid att en mycket liten del av statsvetarsamfundets faktiska verksamhet är ordnad enligt en sådan princip. I dess ställe dominerar en annan princip, enligt vilken verksamheten bestäms av till den empiriska verkligheten nära knutna kategorier, som nog uppammar fragmentering snarare än integrering. Låt oss som ett tänkt exempel kontrastera temat »Regeringsbildningen i västeuropeiska stater under 1950-talet» mot temat »Politisk koalitionsbildning: nivåer och analogier» — det säger sig självt att en förvaltningsvetare som studerar relationer mellan byråkrati och avnämare på kommunal nivå, och en internationalpolitiker som studerar militärallianser är utfrusna ur den förra gemenskapen men inneslutna och välkomna i den senare. Ändå är konferens-, workshops- och liknande aktiviteter i statskunskapens vardag mycket ofta strukturerade enligt den förstnämnda ordningen; samma gäller för de konkreta ämnesval man finner utannonserade i boktitlar och uppsatsrubriker. Om arrangemang som liknar den andra ordningen hör man ofta sägas att de är alltför »splittrande» eller »heterogena» för att vara meningsfulla eller väcka intresse. Vad meningsfullheten beträffar är sådana invändningar kvalificerat struntprat. Däremot är de kanske inte utan fog när de beskriver intresset.

I sammanhanget är det skäl att erinra sig den synpunkt *Gunnar Sjöblom* framför, när han i en flitigt citerad essä över statskunskapens kumulativitetsproblem menar att en orsak till disciplinens efterblivenhet i detta avseende helt enkelt är att många statsvetare inte bedriver en nomotetiskt inriktad verksamhet som kunde bidra till kumulativitet. Forskningsverksamheten syftar, enligt Sjöblom, övervägande till en tolkning av konkreta fall och bidragen till ett teori bygge blir därför på sin höjd tillfälliga sidoprodukter, dessutom ofta formulerade på en alltför låg abstrak-

tionsnivå (1977, 5—6; jmf Anckar 1980, 155). I denna lägesbeskrivning kan man bara instämma. Forskarna umgås nog i och för sig med teori. Men detta sker i teorikonsumerande snarare än teoriproducerande syfte; existerande teori används för att tolka och förstå särskilda utvalda konkreta fall, sådana fall används inte för att kontrollera, precisera och bygga ut existerande teori. Möjligheterna att kultivera existerande teoriodlingar och att plantsätta nya slarvas alltså bort genom perspektivfel; den statsvetenskapliga aktiviteten är teoritärande, inte teorinärande.

Frågan blir om det som här kallats perspektivfel härstammar ur övertygelse eller ur en nästan slentrianmässig tradition och socialisation. I och för sig är det väl klart att en betydande oenighet råder bland den stora majoritet statsvetare som tillskriver politiska företeelser regelbundenheter och strukturer om hur långt en sådan tillskrivning skall föra. »While some scholars leap at the slightest glimmer of a deductive theory others will be sceptical until very high degrees of confirmation have been reached», skriver Michael Nicholson i sin introduktion till ett mycket läsvärt försvar av samhällsvetenskaplig empirism (1983, 16). Oenigheten är dock inte en tillräcklig förklaring eller ett tillräckligt försvar av den ordning som råder. Åtminstone till den förra kategorin statsvetare, de som vill ta fasta på varje antydning till deduktiv teori, kan man med fog rikta frågan varför deras verksamhet, den annorlunda trossatsen till trots, i så hög grad utmärks av sysslandet med konkreta fall på fallens villkor och i så liten utsträckning tar sin ansats i ansandet av teori. Frågan är desto mer motiverad som ett annorlunda förfarande, när och om det blir framgångsrikt, kan vara ägnat att minska de tveågsnas tvivel och därmed de vantrogna skara. Förfarandet är naturligtvis inte en universalmedicin mot statskunskapens fragmentering — den har även andra orsaker, som vi här har snuddat vid. Men det kan nog bidra till en reducering av statskunskapernas antal och motverka en specialisering som är fåfång och skadlig, fåfång därför att den ser specialiteter där sådana inte finns, och skadlig därför att den verkar uppbromsande på anhopningen av statsvetenskapsovergripande teori. Den försummar, med Goldmanns formulering, »den för statsvetenskaperna gemensamma statsvetenskapen» (1985, 6).

LITTERATUR

- Anckar, Dag: Kommunalpolitik — vad det är och vad det inte är. *Kunnallistieteellinen aikakauskirja*, No 1, 1976, 5—22.
- Anckar, Dag: Tieteen edistymisestä valtio-opissa. Ingår (145—166) i Yrjö Littunen, Kauko Pietilä, Veikko Pietilä, Aino Saarinen (toim.), *Tieteen edistyminen ja yhteiskuntatieteet*. Tampereen Yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos, Sarja B: 30, Tampere 1980.
- Anckar, Dag: *Sven Lindman. Hans vetenskapssyn och vetenskapliga gärning*. Acta Academiae Aboensis, Humaniora, Vol. 64 nr 2. Åbo 1986.
- Anckar, Dag: Political Science in the Nordic Countries. *International Political Science Review*, No 1, 1987, 73—84.
- Barents, Jan: *Political Science in Western Europe*. Stevens & Sons, London 1961.
- Bjergved Poul: Den satans statskundskab? *Politica*, No 3, 1984, 262—289.
- Easton, David: Political Science in the United States: Past and Present. *International Political Science Review*, No 1, 1985, 133—152.
- Eliassen, Kjell & Pedersen, Mogens N.: *Svensk samhällsorganisation och förvaltning: En inventering av svensk forskning*. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, Uppsala 1984.
- Eliassen, Kjell & Pedersen, Mogens N.: Political Science in Sweden: A Critique. *Politologen*, No 1, 1986, 11—14.
- Goldmann, Kjell: Statsvetenskaperna. *Politologen*, No 1, 1985, 4—6.
- Key, V.O. Jr: The State of the Discipline. *The American Political Science Review*, No 4, 1958, 961—971.
- Krusius-Ahrenberg, Lolo: *Recension* av Pertti Pesonens arbete »Den politiska människan i forskningens ljuskägla», *Politiikka*, Nr 3, 1960, 145—146.
- Leftwich, Adrian: *Redefining Politics. People, Resources and Power*. Methuen, London and New York 1983.
- Nicholson, Michael: *The Scientific Analysis of Social Behaviour*. Frances Pinter, London 1983.
- Olsen, Johan P.: Nyinstitutionalismen og statsvitenskapen. *Statsvetenskaplig Tidskrift*, Nr 1, 1985, 1—14.
- Pystynen, Erkki: *Kunnallistiede — kunnallispolitiikka*. Oy Gaudeamus Ab, Helsinki 1972.
- Salminen, Ari: *Public Administration. Selected Theoretical and Methodological Perspectives*. Acta Wasaensia, No 20. Vaasa 1984.
- Sjöblom, Gunnar: The Cumulation Problem in Political Science. *European Journal of Political Research*, No 1, 1977, 1—32.
- Ståhlberg, Krister: Kunskap och rationalitet i förvaltningen. Ingår (450—458) i *Årsskrift utgiven av Åbo Akademi*, 64 (1979—1980). Åbo Akademi, Åbo 1981.
- Väyrynen, Raimo: Suomalaisen rauhantutkimuksen kehitysvaiheet. *Rauhaan tutkien*, No 1—2, 1984, 50—60.
- Wittrock, Björn: Statskunskapen och samhällsutvecklingen. Ingår (11—18) i Olof Ruin m.fl., *Kunskap och politik*. Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms Universitet, Stockholm 1986.